

BARNE- OG FAMILIEDEPARTEMENTET

Støtteordninger i barnehager for familier med lavest betalingsevne

Rapport fra en undersøgelse blant kommunene

September 2005

Innhold:

	Side
Om undersøkelsen	3
Oppsummering	4
Ordninger for barnefamiliene med lavest betalingsevne	5
Ordningene sammenlignet med tiden før 1. mai 2004	6
Ordningenes relevans for private barnehager	7
Endringer i satser for laveste trinnet i inntektgraderingen	8
Endringer i inntektsgraderingen (samlet sett)	9
Økt betalingssats?	10
 Om utvalget	 11
 Vedlegg: Tabell	
Spørreskjema til kommunene	

Om Undersøkelsen

Formål med undersøkelsen

Barne- og familiedepartementet (BFD) ønsket informasjon om status og utviklingen når det gjelder bruk av støtteordninger i barnehager rettet mot barnefamilier med lavest betalingsevne.

Målgruppen

Målgruppen er kommuner som svarer for ordninger på egne vegne og hvorvidt kommunens ordninger også gjelder for barn i kommunens private barnehager.

Spørreskjemaet

Spørreskjemaet ble utformet i samarbeid mellom BFD og TNS Gallup.

Det ble gjennomført en pilot-test av spørreskjemaene blant 10 kommuner for å prøve ut hvordan spørreskjemaet fungerte i målgruppen.

Utvalg og datainnsamling

Innenfor den gitte tidsrammen ble det gjennomført intervju med 350 kommuner. Dette utgjør 81 prosent av kommunene.

Den som er ansvarlig for barnehagene i kommunen ble intervjuet.

Sammenligning med 2004 – avgrensning av undersøkelsen i 2005

I mai 2004 gjennomførte TNS Gallup på oppdrag fra BFD en landsrepresentativ undersøkelse om foreldrebetaling i kommunale og private barnehager etter 1. mai 2004.

Et stort utvalg av både kommunale og private barnehageeiere ble intervjuet.

Undersøkelsen kartla pris pr. måned for ordinær barnehageplass, årsaker til at maksimalpris ikke var innført, kommunenes tilrettelegging av tilskudd til barnehagene, ordninger for søskenmoderasjon og andre ordninger for barnefamiliene med lavest betalingsevne.

Det er det siste forholdet (andre ordninger utover søskenmoderasjon for barnefamiliene med lavest betalingsevne) som kartlegges og utdypes i denne undersøkelsen. På side 5 gis det en sammenligning med situasjonen i mai 2004 – rett etter innføringen av maksimalpris. Undersøkelsen i 2005 er med andre ord avgrenset til temaet "andre ordninger utover søskenmoderasjon", og kartlegger ikke den normale betalingssatsen for barnehageplass i kommunene, ei heller ordningene for søskenmoderasjon.

Intervjutidspunktet

Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet 8.8 - 26.8 2005.

Ansvarlig for undersøkelsen

Hos TNS Gallup har avdelingsleder Roar Hind hatt ansvaret for undersøkelsen.

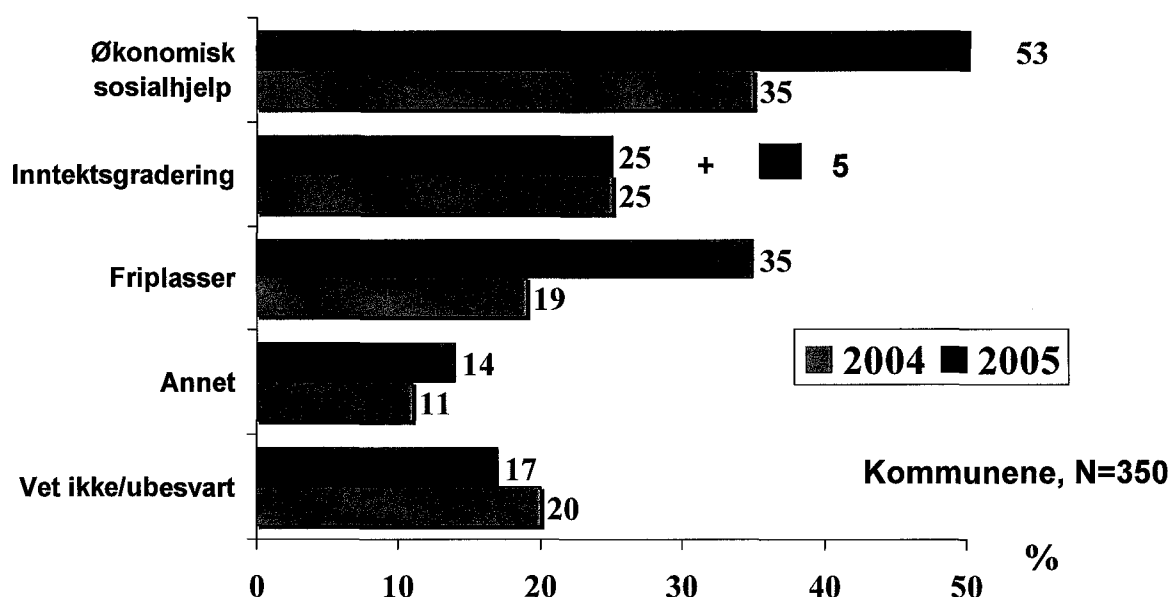
Oppsummering

- 17 prosent av landets kommuner oppgir at de ikke har / ikke vet om de har ordninger for barnefamilier med lavest inntekt. 43 prosent av kommunene oppgir en ordning, 29 prosent oppgir to ordninger, mens 7 prosent oppgir tre ordninger.
- Økonomisk sosialhjelp og friplasser er de ordninger som benyttes mest for familier med lavest inntekt, hhv 53 og 35 prosent av landets kommuner benytter disse ordningene. Dette er en betydelig økning sammenlignet med mai 2004. Andel kommuner som benytter økonomisk sosialhjelp har økt fra 35 prosent til 53 prosent, mens andel kommuner som benytter friplasser har økt fra 19 prosent til 35 prosent.
- 30 prosent av landets kommuner har ordninger for inntektsgradering for foresatte med lavest inntekt. Dette er omtrent som for vel ett år siden.
- De fleste kommuner (65 prosent) har ordninger (samlet sett) med ytelser på samme nivå som før 1. mai 2004. Vel 20 prosent av kommunene oppgir at ordningene er gunstigere i dag, mens 10 prosent oppgir at ordningene er mindre gunstige.
- Av kommunene som har private barnehager, oppgir 80 prosent at disse ordningene også gjelder for private barnehager.
- Blant kommunene som har inntektsgradering, er det 60 prosent som benytter samme satser som før 1. mai 2004. En større andel (24 prosent) har økt satsene for det laveste trinnet, enn andelen som har redusert satsene (10 prosent).
- Når ordningen for inntektsgradering sees isolert, oppgir vel 60 prosent at ordningen er på samme nivå som før 1. mai 2004, mens 22 prosent oppgir at ordningen er gunstigere. 15 prosent av kommunene opplyser at ordningen er mindre gunstig.
- På landsbasis oppgir 12 prosent av kommunene at inntektsgrupper som var omfattet av inntektsgradering før 1. Mai 2004 i ettertid har fått økt betalingssats.
- Det er ellers betydelige forskjeller mellom regioner, fylker og kommunestørrelser. I Akershus oppgir hele 84 prosent av kommunene at de har inntektsgradering, mens 5 prosent av kommunene eller færre i Sogn- og Fjordane, Møre- og Romsdal, Nord-Trøndelag og Nordland har inntektsgradering. Ingen kommuner i Troms oppgir å benytte inntektsgradering for familier med lavest inntekt. På den annen side, benytter kommunene i Akershus i mindre grad andre virkemidler. Bare 10 prosent oppgir å ha friplasser og bare 26 prosent benytter økonomisk sosialhjelp. Østfold er det fylket som i størst grad benytter økonomisk sosialhjelp (om lag 80 prosent av kommunene), mens Hedmark er det fylkes som i størst grad benytter friplasser (om lag 70 prosent av kommunene).

Ordninger for barnefamiliene med lavest betalingsevne

Utover regelfestet søskenmoderasjon, hva slags ordninger har barnehagene i kommunen for barnefamilier med lavest betalingsevne?

Alternativene ble ikke lest opp.

✓ 17 prosent av landets kommuner oppgir at de ikke har / ikke vet om de har ordninger for barnefamilier med lavest inntekt. 43 prosent av kommunene oppgir en ordning, 29 prosent oppgir to ordninger, mens 7 prosent oppgir alle tre ordninger.

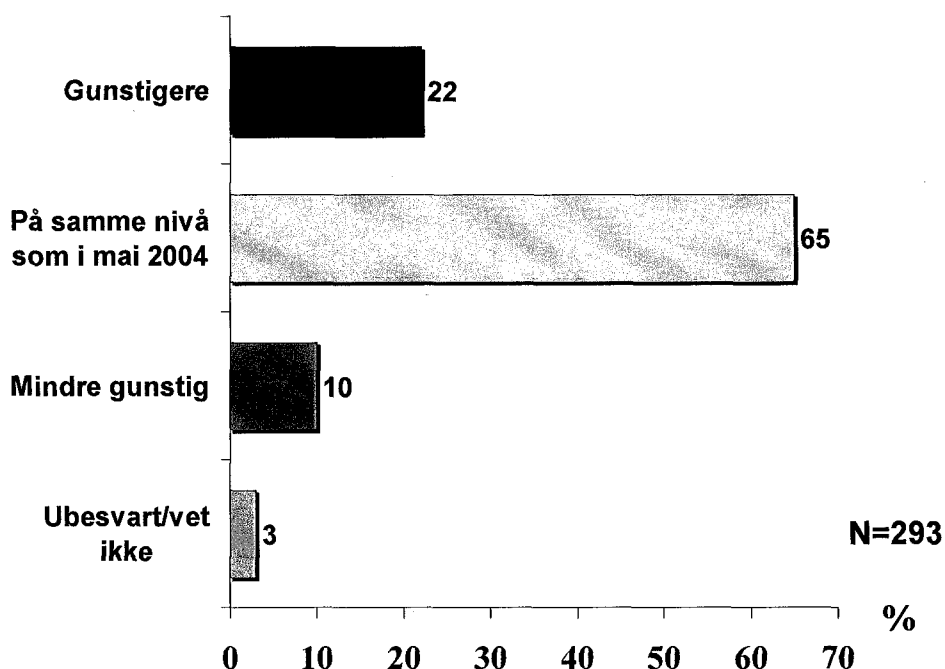
✓ Økonomisk sosialhjelp og friplasser er de ordninger som benyttes mest for familier med lavest inntekt. Siden mai 2004 har disse ordningene økt betydelig i omfang når det gjelder antall kommuner som benytter disse.

✓ 25 prosent av kommunene svarte som sist (mai 2004) at de har inntektsgradert foreldrebetaling. Ytterligere 5 prosent av kommunene svarte at de har inntektsgradering når de ble spurt eksplisitt om dette. Dette viser at 30 prosent av landets kommuner har inntektsgradering for familier med lavest betalingsevne. I og med at man bare hadde et åpent spørsmål i 2004, kan vi anta at det muligens ble gitt en underrapportering den gang på 5 prosent.

✓ Det er store forskjell mellom fylkene når det gjelder bruken av de ulike virkemidlene. I Akershus oppgir hele 84 prosent av kommunene at de har inntektsgradering, mens bare om lag 10 prosent av kommunen i fylket har friplasser og bare vel 26 prosent har ordninger for økonomisk sosialhjelp. I Østfold benytter hele 81 prosent av kommunene økonomisk sosialhjelp, mens bare 25 prosent av kommunene har inntektsgradering og friplasser. Hedmark er på sin side det fylket som i størst grad benytter friplasser (om lag 70 prosent av kommunene). Omlag 40 prosent av kommunene i dette fylket har ordninger for økonomisk sosialhjelp, mens bare vel 10 prosent benytter inntektsgradering.

Ordningene sammenlignet med tiden før 1. mai 2004

Er denne (disse) ordningen(e) gunstigere, mindre gunstig eller like gunstig, sammenlignet med tiden før 1. mai 2004 – som er tidspunktet for innføring av maksimalpriser?

✓ 65 prosent av landets kommuner oppgir at de ordninger de har er på samme nivå som i mai 2004. 10 prosent av kommunene har mindre gunstige ordninger, mens 22 prosent oppgir at ordningene i sum er gunstigere enn før 1. mai 2004.

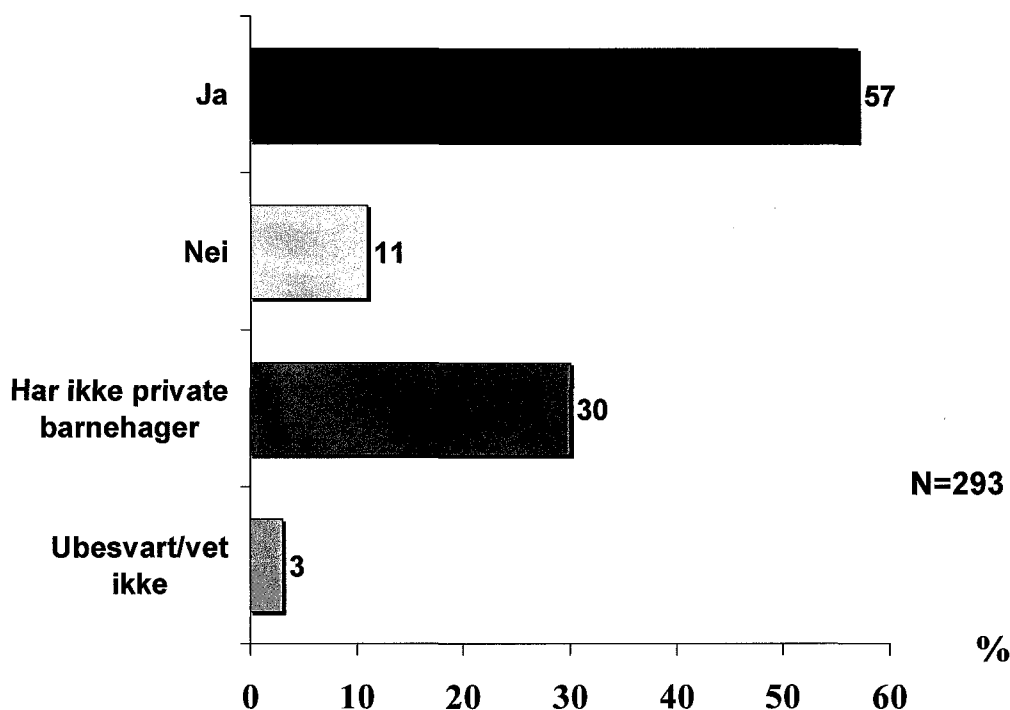
✓ Det er også her store forskjeller mellom fylkene. Mens hele 62 prosent av kommunene i Sogn- og Fjordane og 46 prosent av kommunene i Møre- og Romsdal oppgir at ordningene har blitt gunstigere samlet sett, er det bare hhv 6, 8 og 9 prosent av kommunene i Troms, Buskerud og Rogaland som oppgir dette.

✓ Kommunene på Sør-/Vestlandet har i større grad styrket ordningene enn kommuner i resten av landet.

✓ Kommuner med innbyggertall mellom 20 000 og 90 000 har i mindre grad enn kommuner med færre og flere innbyggere styrket ordningene.

Ordningenes relevans for private barnehager

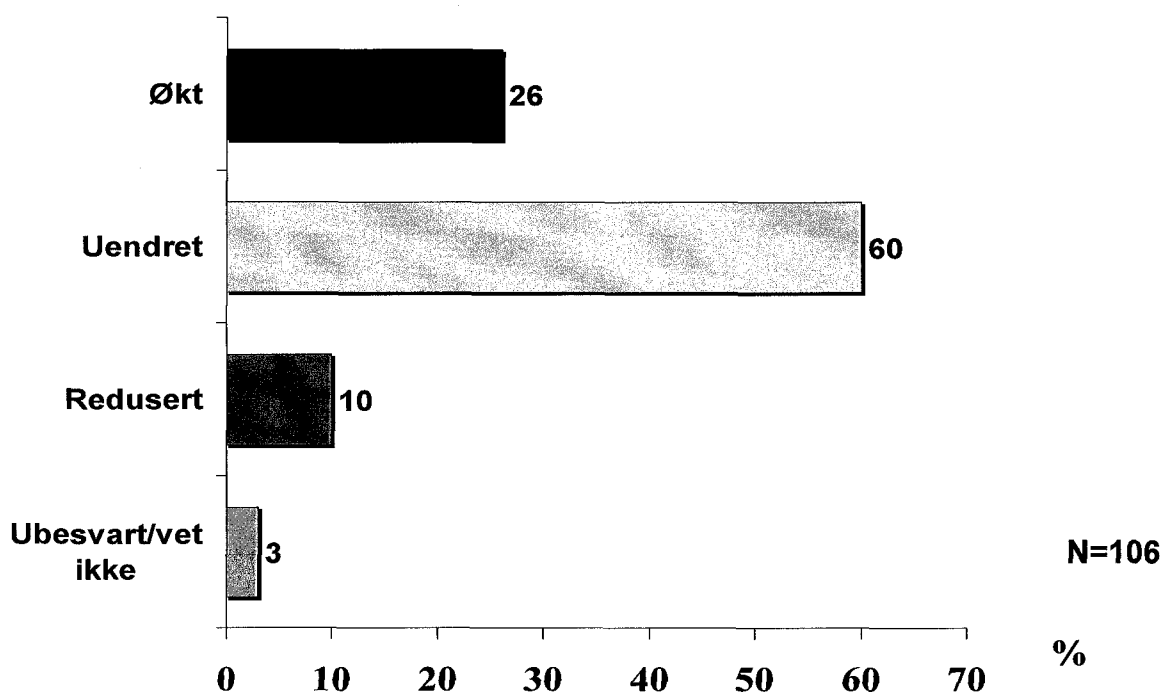
Gjelder disse ordningene også for barn i private barnehager?

- ✓ **Støtteordningene gjelder også for private barnehagene i 57 prosent av alle landets kommuner. Dersom vi bare ser på kommuner som har private barnehager, gjelder ordningene for private barnehager i vel 80 prosent av kommunene.**
- ✓ **Også på dette området finnes fylkesvise forskjeller. Mens ordningene (i utvalget) gjelder for private barnehager i alle kommuner i Aust-Agder med private barnehager, gjelder de for private barnehager i bare 65 prosent av kommunene i Vest-Agder og Rogaland.**
- ✓ **Sannsynligheten for at ordningene gjelder for private barnehager øker noe med kommunestørrelse. Mens ordningene gjelder for private barnehager i 73 prosent av kommunene med færre enn 3 000 innbyggere (med private barnehager), gjelder de for private barnehager i alle de største kommunene (over 90 000 innbyggere). Ordningene gjelder for private barnehager i 85 prosent kommuner mellom 3 000 og 8 000 innbyggere, i om lag 80 prosent av kommunene med innbyggertall mellom 8 000 og 20 000 innbyggere og for private barnehager i vel 82 prosent av kommunene med innbyggertall mellom 20 000 og 90 000.**

Endringer i satser for laveste trinnet i inntektsgraderingen

Når det gjelder inntektsgraderingen, er satsene for det laveste trinnet i inntektsgraderingen økt, redusert eller uendret, sammenlignet med tiden før 1. mai 2004?

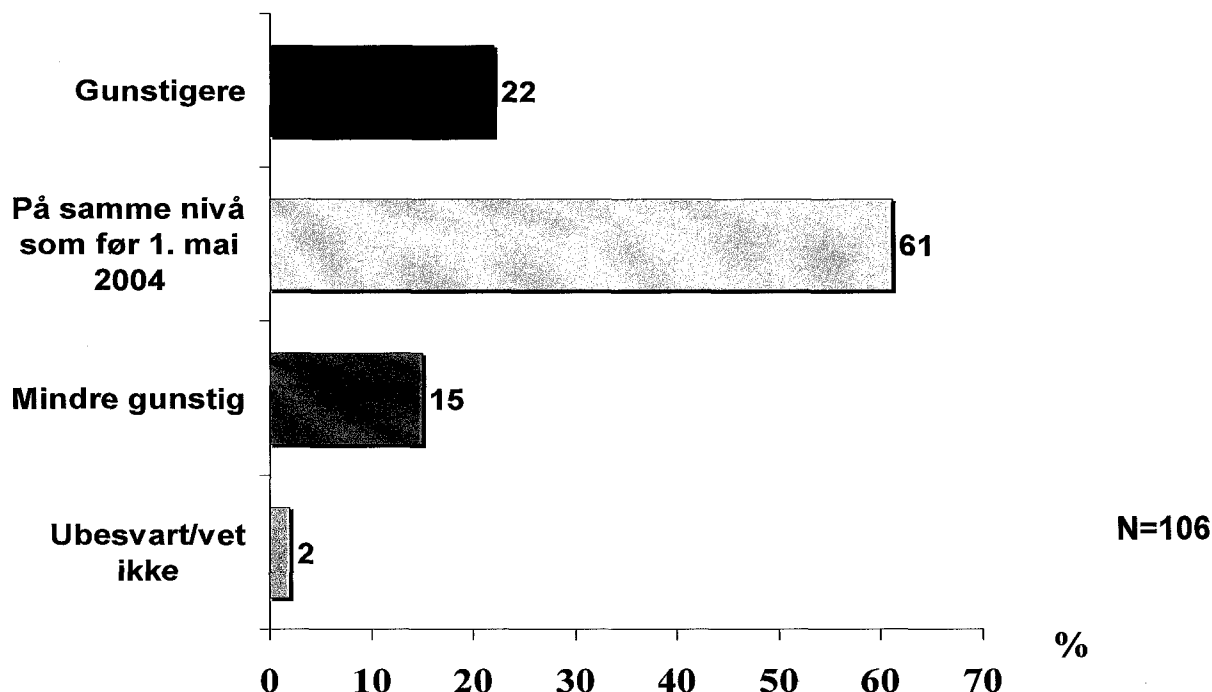

✓ 30 prosent av landets kommuner har ordninger for inntektsgradering. De fleste av disse (60 prosent) oppgir at inntektstgradetingen er uendret sammenlignet med tiden før 1. mai 2004. En større andel har økt satsene for det laveste trinnet, enn andelen kommuner som har redusert disse, hhv 26 mot 10 prosent av kommunene.

✓ Det er kommuner på Østlandet (minus Akershus) og på Sør-/Vestlandet i som størst grad har økt satsene for det laveste trinnet (vel 30 prosent), mens kommunene i Trøndelag, Nord-Norge og i Akershus i mindre grad har gjort dette. Her er det mellom 13 og 17 prosent av kommunene som har økt satsene.

Endringer i inntektsgraderingen (samlet sett)

Er ordningen for inntektsgradering (samlet sett) gunstigere, mindre gunstig eller like gunstig, sammenlignet med tiden før 1. mai 2004?

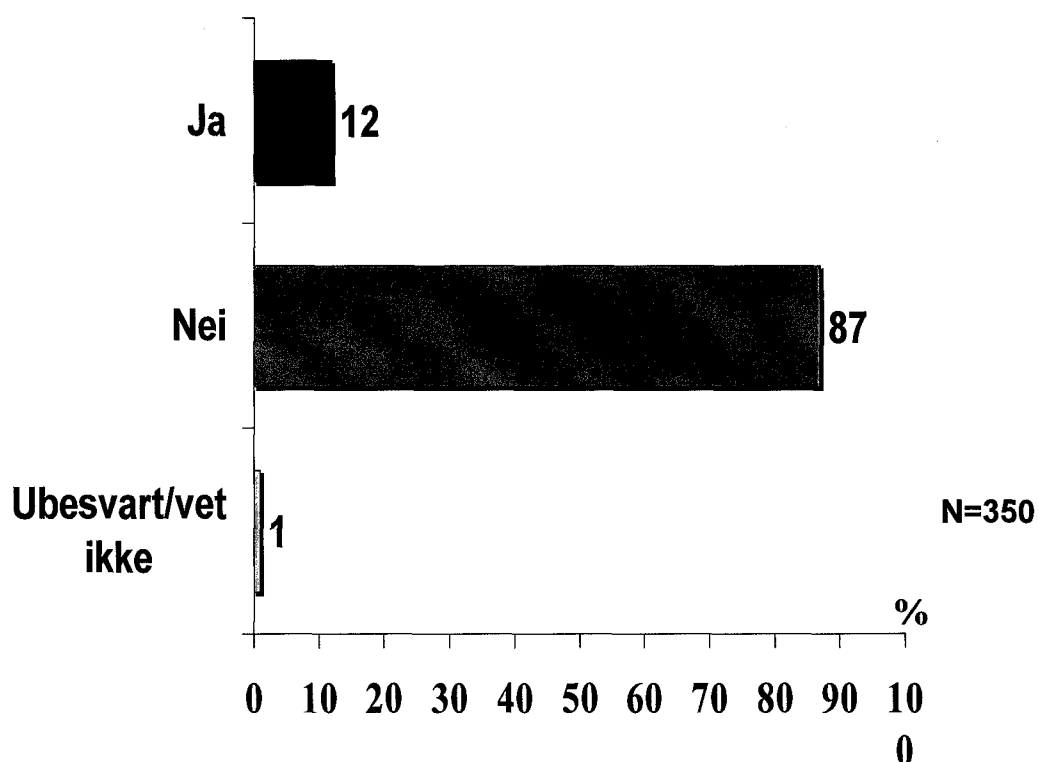

✓ Av kommunene som har inntektsgradering, er det 22 prosent som oppgir å ha gunstigere ordninger i dag enn tiden før 1. mai 2004, mens 15 prosent av kommunene oppgir å ha en mindre gunstig ordning. Vel 60 prosent oppgir å ha en inntektsordning som er lik ytelsene før 1. mai 2004.

✓ Foreldrebetalingen avhenger både av hvilke satser som gjelder for alle de ulike trinnene i graderingssystemet (ikke bare laveste sats) og i tillegg av kriteriene for inntektsgradering. Så, selv om en større andel kommuner med inntektsgradering har økt satsene for det laveste trinnet, enn andelen som har redusert denne, er det altså flere kommuner (22 prosent) som oppgir at ordningen for inntektsgradering samlet sett er gunstigere i dag, enn andelen som oppgir at ordningen er mindre gunstig (15 prosent).

Økt betalingssats?

Er det noen inntektsgrupper som var omfattet av inntektsgradering før 1. mai 2004, og som etter dette tidspunkt har fått økt betalingssats?

✓ På landsbasis opplyses 12 prosent av kommunene at inntektsgrupper som var omfattet av inntektsgradering før 1. mai 2004, har fått økt betalingssats etter dette tidspunktet.

✓ Blant kommunene som har inntektsgradering i dag, er det 33 prosent som oppgir at inntektsgrupper som var omfattet av inntektsgradering før 1. mai 2004 i ettertid har fått økt betalingssats.

Utvalget - kommunene

Kommunestørrelse

Kommunestørrelse	Prosentvis fordeling av kommuner		Antall kommuner	
	Hele landet	Utvalget	Hele landet	Utvalget
Under 3000	37	38	160	134
3.000-7999	34	32	148	110
8000-19999	19	20	81	70
20000-89999	9	9	39	32
90000+	1	1	5	4

Fylke

Fylke	Prosentvis fordeling av kommuner		Antall kommuner	
	Hele landet	Utvalget	Hele landet	Utvalget
Østfold	4	5	18	16
Akershus	6	5	22	19
Oslo	0	0	1	1
Hedmark	5	5	22	17
Oppland	6	6	26	22
Buskerud	5	5	21	16
Vestfold	3	3	14	11
Telemark	4	5	18	16
Aust-Agder	3	3	15	9
Vest-Agder	3	4	15	14
Rogaland	6	7	26	23
Hordaland	8	7	34	25
Sogn og Fjordane	6	6	26	20
Møre og Romsdal	9	9	38	30
Sør-Trøndelag	6	6	25	22
Nord-Trøndelag	6	6	24	21
Nordland	10	7	44	26
Troms	6	7	25	23
Finnmark	4	5	19	19
Totalt	100	101	433	350